

ŚWIĘTA WIELKANOCNE W POLSCE

W najbliższą niedzielę Kościół Rzymsko-Katolicki będzie obchodził najważniejsze święto chrześcijańskie – **Wielkanoc**, czyli **Zmartwychwstanie Pańskie**. Ponieważ Polska tradycyjnie jest krajem katolickim, Święta Wielkanocne należą do najbardziej ulubionych i najbardziej oczekiwanych dni w ciągu roku.

To wielkie święto religijne poprzedza 40-dniowy **Wielki Post** – okres duchowych przygotowań do Zmartwychwstania Pańskiego. Wielki Post rozpoczyna **Środa Popielcowa (Popielec)**. W tym dniu podczas Mszy świętej kapłani posypują głowy wiernych popiołem. Popiół jest symbolem grzeszności i śmiertelności wszystkich ludzi. „Pamiętaj człowiecze, że z prochu powstałeś i w proch się obrócisz” – te słowa wypowiada kapłan, celebrując obrzęd.

W okresie Wielkiego Postu w kościołach odprawiane są specjalne nabożeństwa – **Gorzkie Żale** (śpiewy o męce i cierpieniach Jezusa Chrystusa) i **Droga Krzyżowa** (rozmyślenia o tym, jak Chrystus niósł krzyż na Golgotę i został tam ukrzyżowany). Podczas Mszy świętych śpiewane są pieśni pokutne i pasyjne, np.:

1. **Bądź mi litościw Boże nieskończony**

Według wielkiego miłosierdzia Twego,

Według litości Twej niepoliczonej,

Chciej zmazać mnóstwo przewinienia mego.

2. Obmyj mnie z złości, obmyj tej godziny

Oczyść mnie z brudu, w którym mnie grzech trzyma,

Bo ja poznaję wielkość mojej winy,

I grzech mój zawsze przed mymi oczyma.

3. Odwróć twarz Twoją od przestępstwa mego

I wszystkie moje odpuść nieprawości,

Stwórz serce czyste, warte Boga swego,

A ducha prawdy w moje wlej wnętrzości.

1. **Ogrodzie Oliwny widok w tobie dziwny,**

Widzę Pana mego na twarz upadłego.

Tęskność smutek strach Go ściska,

Krwawy pot z Niego wyciska.

Ach Jezu mdlejący, prawieś konający!

2. Kielich gorzkiej męki z Ojca Twego Ręki,

Ochotnie przyjmujesz za nas ofiarujesz.

Anioł Ci się z nieba zjawia,

O męce z Tobą rozmawia.

Ach Jezu strwożony, przed męką zmęczony!

3. Uczniowie posnęli Ciebie zapomnieli,

Judasz zbrojne rotę stawia przede wroty.

I wnet do Ogrójca wpada,

Z wodzem swym zbójców gromada.

Ach Jezusa truże, zdrajca gdy całuje!

Ostatni tydzień przed Wielkanocą – to **Wielki Tydzień**. Rozpoczyna się on w **Niedzielę Palmową**. To wspomnienie triumfalnego wejścia Chrystusa do Jerozolimy, kiedy ludzie witali Go gałązkami palmowymi. Ponieważ, jak wiadomo, palmy w Polsce nie rosną, Polacy przynoszą do kościoła gałązki drzew, ozdobione suszonymi kwiatami, owocami i kolorowymi wstążkami. Podczas obrzędu święcenia tych „palm” zazwyczaj wykonywana jest antyfona:

Dzieci hebrajskie niosąc gałązki oliwne,

Wyszły na przeciw Pana wołając i mówiąc:

„Hosanna na wysokości”.

1. Pana jest ziemia i wszystko co ją napętnia

Świat cały i jego mieszkańcy

Albowiem on go na morzach osadził

I utwierdził ponad rzekami.

2. Bramy podnieście swe szczyty,

Unieście się odwieczne podwoje.

Aby mógł wkroczyć Król chwały.

„Któż jest tym Królem chwały?”

Pan zastępów, On jest Królem chwały.

3. Chwała Ojcu i Synowi

I Duchowi Świętemu

Jak była na początku, teraz i zawsze,

I na wieki wieków. Amen

W ciągu Wielkiego Tygodnia wspomina się najważniejsze dla chrześcijaństwa wydarzenia.

W **Wielki Czwartek** w kościołach odprawia się liturgię Ostatniej Wieczerzy, podczas której wspomina się ustanowienie przez Chrystusa dwóch sakramentów: kapłaństwa i eucharystii. Na znak żałoby aż do sobotniego wieczora nie dzwonią dzwony i nie grają organy. Ten dzień uważany jest również za święto wszystkich kapłanów.

Wielki Piątek – to szczególny dzień, kiedy wspomina się śmierć Chrystusa na krzyżu. Jest to jedyny dzień w ciągu roku, kiedy w kościołach nie odprawia się Mszy świętych. Zamiast liturgii eucharystycznej wieczorem celebrowane jest uroczyste nabożeństwo Męki Pańskiej, podczas którego odbywa się adoracja Krzyża świętego.

W **Wielką Sobotę** Polacy przygotowują „święconkę” – koszyki z pokarmami na stół wielkanocny. W tym celu maluje się jajka – czasami w łupinach cebuli, a czasami – przy użyciu sztucznych barwników. W koszykach są pisanki (lub kraszanki), kiełbasa, szynka albo inna wędlina, chrzan, kawałek babki wielkanocnej, cukrowy lub wypiekany baranek oraz sól. Koszyk powinien być ozdobiony bukszpanem, który symbolizuje radość i oczekiwanie na zmartwychwstanie.

Polskie koszyki zazwyczaj są mniejsze niż ukraińskie, a ich zawartość ma raczej symboliczny charakter. Potem święconkę niesie się do kościoła, gdzie w ciągu całego dnia (zazwyczaj co godzinę, lub nawet co pół godziny) odbywa się obrzęd święcenie pokarmów na stół wielkanocny. Ten zwyczaj ma wielowiekową tradycję. Jest on związany z ucztą *agape* – śniadaniem, które było spożywane na zakończenie postu w dzień Zmartwychwstania Pańskiego. To także tradycja delectowania się jedzeniem po długim okresie postu.

Wieczorem w świątyniach odprawiana jest uroczysta **Liturgia Paschalna**, podczas której po prawie trzydniowej przerwie znowu dzwonią dzwony i grają organy. Po liturgii zazwyczaj odbywa się Procesja Rezurekcyjna na cześć Zmartwychwstałego Chrystusa. W kościołach wykonywane są radosne pieśni wielkanocne z powtarzającym się refrenem „Alleluja!”:

1. **Wesoły nam dzień dziś nastał,**

Którego z nas każdy żądał.

Tego dnia Chrystus zmartwychwstał.

Alleluja, alleluja!

2. Król niebieski k'nam zawitał,

Jako śliczny kwiat zakwitał.

Po śmierci się nam pokazał.

Alleluja, alleluja!

3. Piekielne moce zwojował,

Nieprzyjaciele podeptał.

Nad nędznymi się zmiłował.

Alleluja, alleluja!,

4. Do trzeciego dnia tam mieszkał,

Ojce święte tam pocieszał.

Potem iść za sobą kazał.

Alleluja, alleluja!

5. Przez Twe święte zmartwychwstanie,

Daj nam grzechów odpuszczenie.

A potem duszy zbawienie.

Alleluja, alleluja!

W **Niedzielę Wielkanocną** rano polskie rodziny gromadzą się przy stole, by spożyć uroczyste wielkanocne śniadanie. Rozpoczyna je dzielenie się poświęconymi jajkami. Tradycja nakazuje, aby w pierwszej kolejności zjeść pokarmy, które zostały poświęcone w koszyku. Później przychodzi kolej na inne potrawy – wędliny, dania mięsne, pasztety, sałatkę jarzynową. Na deser podawany jest sernik, makowiec, mazurek i babka wielkanocna.

Wielkanoc to święto rodzinne, które tradycyjnie spędza się w gronie najbliższych. Natomiast w Poniedziałek Wielkanocny Polacy chętnie odwiedzają dalszych krewnych i znajomych. Drugi dzień Świąt Wielkanocnych nazywany jest jeszcze Lanym Poniedziałkiem lub Śmigusem-Dyngusem. Tego dnia ludzie polewają się nawzajem wodą. Tradycja ta sięga czasów pogańskich, kiedy to woda była symbolem oczyszczenia i wiosennego przebudzenia się.

ŻYCZENIA ŚWIĄTECZNE

Święta Wielkiej Nocy to czas otuchy i nadziei, czas odradzania się wiary w siłę Chrystusa i w siłę człowieka.

Wszystkim, którzy obchodzą Wielkanoc w najbliższą niedzielę, składamy najserdeczniejsze życzenia zdrowych i radosnych świąt oraz ciepłej rodzinnej atmosfery przy wielkanocnym stole.

Niech ta Wielkanoc będzie zapowiedzią odrodzenia pokoju na świecie i nadzieją na lepsze, spokojne i pomyślne czasy, niech przyniesie radość, pokój oraz wzajemną życzliwość.

Chrystus Pan zmartwychwstał – prawdziwie zmartwychwstał!

Centrum Ukraińsko-Polskie Politechniki Kijowskiej

ВЕЛИКОДНІ СВЯТА У ПОЛЬЦІ

У наступну неділю Римо-католицька церква відзначатиме найважливіше християнське свято – **Великдень**, тобто **Воскресіння Христове**. Оскільки Польща – традиційно католицька країна, Великодні свята належать до найбільш улюблених і найбільш очікуваних днів протягом року.

Цьому великому релігійному святу передуює 40-денний **Великий піст** – період духовної підготовки до Христового Воскресіння. Великий піст починається із **Попільної середи**. У цей день під час Святої меси священники посипають голови вірян попелом. Попіл – це символ того, що всі люди грішні та смертні. «Пам'ятай людино, що ти порошок і до пороку повернешся» - каже священник перед тим, як здійснити обряд.

У період Великого посту в костьолах проводяться спеціальні молебні – **Гірки жалі** (співи про муки та страждання Ісуса Христа) та **Хресна дорога** (богослужіння на вшанування Страстей Господніх). Під час Святих мес виконуються покутні та великопісні пісні, як-от:

1. Bądź mi litościw Boże nieskończony
Według wielkiego miłosierdzia Twego,

1. Мене помилуй, справедливий Боже,
зітри провини з милосердя свого.
Хай Твоя милість мені допоможе,
дух мій очистить з беззаконня мого.

Według litości Twej niepoliczonej,
Chciej zmasać mnóstwo przewinienia mego.

2. Obmyj mnie z złości, obmyj tej godziny
Oczyść mnie z brudu, w którym mnie grzech
trzyma,
Bo ja poznaję wielkość mojej winy,
I grzech mój zawsze przed mymi oczyma.

3. Odwróć twarz Twoją od przestępstwa mego
I wszystkie moje odpuść nieprawości,
Stwórz serce czyste, warte Boga swego,
A ducha prawdy w moje wlej wnętrzości.

1. **Ogrodzie Oliwny, widok w tobie dziwny,**
Widzę Pana mego na twarz upadłego.
Tęskność smutek strach Go ściska,
Krwawy pot z Niego wyciska.
Ach Jezu mdlejący prawieś konający!

2. Kielich gorzkiej męki z Ojca Twego Ręki,
Ochotnie przyjmujesz za nas ofiarujesz.
Anioł Ci się z nieba zjawia,
O męce z Tobą rozmawia.
Ach Jezu strwożony, przed męką zmęczony!

3. Uczniowie posnęli, Ciebie zapomnieli,
Judasz zbrojne rotę stawia przede wroty.
I wnet do Ogrójca wpada

2. Znaю, o Boże: согрішив безмірно,
зло учинив я в Тебе пред очима.
Гріх мій, провину визнаю покiрно –
Ти справедливий гнів свій, Боже,
стримай.

3. Від гріха мого відверни обличчя,
Дай серце чисте, Духа влий Святого.
Почуй благання, як Тебе я кличу,
Поверни радість зі спасіння Твого.

1. **Гетсиманський саде, вид твій без
принади.** На обличчі Бога смуток і
тривога.
Біль Його серденько крає,
З кров'ю піт з чола стікає.
Ісус наш страждає, без смерті вмирає.

2. Отець чашу муки дає Сину в руки –
Без вагань приймає і жертву складає.
Його Ангел потішає,
Піт кривавий витирає –
Ісусе покiрний, аж до смерті вірний.

3. Темрява зростає, учнів сон долає,
Гріхи всього світу в келих Його вліто.
Чашу муки випиває,
Зрадник з військом поспішає –
Ісусе наш милий, Боже терпеливий.

Z wodzem swym zbójców gromada.

Ach Jezusa truje, zdrajca gdy całuje!

Останній тиждень перед Великоднем – це **Великий (Страсний) тиждень**. Він розпочинається у **Пальмову (Вербну) неділю**. Це згадка про триумфальне входження Христа у Єрусалим, під час якого люди вітали Його гілками пальм. Оскільки пальми в Польщі не ростуть, поляки приносять до костюлу для освячення невеликі гілки дерев, прикрашені сушеними квітами, ягодами та кольоровими стрічками. Під час освячення таких «пальм» зазвичай виконується антифон:

**Dzieci hebrajskie niosąc gałązki oliwne,
Wyszły na przeciw Pana wołając i mówiąc:
“Hosanna na wysokości”.**

1. Pana jest ziemia i wszystko co ją napętnia
Świat cały i jego mieszkańcy.

Albowiem on go na morzach osadził
I utwierdził ponad rzekami.

2. Bramy podnieście swe szczyty,
Unieście się odwieczne podwoje.

Aby mógł wkroczyć Król chwały.

„Któż jest tym Królem chwały?”

Pan zastępów, On jest Królem chwały.

3. Chwała Ojcu i Synowi

I Duchowi Świętemu.

Jak była na początku, teraz i zawsze,

I na wieki wieków. Amen

**Діти Ізраїльські, несучи пальмові гілки,
Вийшли назустріч Господу, взиваючи і
промовляючи: «Осанна во вишніх!»**

1. Господня є земля і її повнота,
Вселенна та її мешканці.

Бо Він на морях заснував її
І утвердив її на ріках.

2. О брами, підніміте главні ваші
І піднесітеся ви, одвічні двері,

Щоб увійшов Цар слави.

А хто ж бо Він такий, отой Цар слави?

Господь сил, Він є Цар слави!

3. Слава Отцю і синові

і Святому Духові,

І нині, і повсякчас,

і навіки вічні. Амінь.

Протягом Великого тижня згадуються найважливіші для християнства події.

У **Великий (Чистий) четвер** у костьолах відправляється літургія Тайної (Останньої) вечері, під час якої згадується встановлення Таїнства священства та Таїнства причастя. Аж до суботнього вечора замовкають дзвони та орган. Цей день вважається також «професійним святом» усіх священників.

Велика (Страсна) п'ятниця – це особливий день, коли згадується розп'яття та смерть Христа. Це також єдиний день упродовж року, коли у костьолах не звершується свята Меса. Замість неї увечері відправляється урочистий молебень Страстей господніх, під час якого вшановується животворний Хрест.

У **Велику суботу** поляки готують кошики для освячення. Для цього вони фарбують варені яйця – іноді у лушпинні цибулі, іноді – з допомогою штучних барвників. У кошику неодмінно мають бути крашанки або писанки, ковбаса або шинка, хрін, шматок хліба, шматок великоднього пирога (бабки), цукровий або випечений баранчик і сіль. Кошик повинен бути оздоблений самшитом, що символізує радість і надію на воскресіння.

Польські кошики зазвичай набагато менші за українські та страви до них кладуть скоріше символічно. Пізніше цей кошик несуть до костьолу, де протягом усього дня звершується (здебільшого, з інтервалом 30 хвилин або години) обряд освячення великодньої їжі. Звичай освячувати їжу в костьолах у Велику суботу має багатовікову традицію. Це пов'язано з *agape* - спільним сніданком, який їли на завершення посту в день Воскресіння. Це також традиція поїдання їжі після тривалого посту.

Ввечері у храмах звершується урочиста **Пасхальна літургія**, під час якої після майже триденної перерви знову б'ють дзвони та грає орган. Богослужіння здебільшого завершується Хресною ходою (процесією) у честь Воскресіння Христового. У костьолах виконуються радісні великодні пісні з приспівом «Алілуя», як-от:

1. **Wesoły nam dzień dziś nastał,**
Którego z nas każdy żądał.
Tego dnia Chrystus zmartwychwstał.
Alleluja, alleluja!
2. **Król niebieski k'nam zawitał,**
Jako śliczny kwiat zakwitał.
Po śmierci się nam pokazał.
Alleluja, alleluja!

1. **День великий днесь настав,**
Кожен з нас його чекав:
Христос з мертвих нині встав.
Алілуя, алілуя.
2. Ангельські хори співають,
Воскресіння нам звіщають,

3. Piekielne moce zwojował,
Nieprzyjaciele podeptał.
Nad nędznymi się zmiłował.
Alleluja, alleluja!

4. Do trzeciego dnia tam mieszkał,
Ojce święte tam pocieszał.
Potem iść za sobą kazał.
Alleluja, alleluja!

5. Przez Twe święte zmartwychwstanie,
Daj nam grzechów odpuszczenie.
A potem duszy zbawienie.
Alleluja, alleluja!

Царя неба прославляють.
Алілуя, алілуя.

3. Господь в відхлань завітав,
Ворогів своїх здолав,
Бідних всіх помилував.
Алілуя, алілуя.

4. Три дні в смерті пробував,
Наших предків потішав,
І з собою їх забрав.
Алілуя, алілуя.

5. У святому воскресінні
Будем з Господом нетлінні,
Від гріхів прийде спасіння.
Алілуя, алілуя.

У **Великодню неділю** вранці польські родини збираються за столом на урочистий сніданок. Починають трапезу освяченим яйцем. Згідно зі старою польською традицією, за сніданком спершу з'їдається те, що було освячене напередодні. Потім переходять до інших страв. В меню - страви з м'яса, паштети, фаршировані яйця. На десерт подають сирник, маківник, мазурки (великодні пироги) та бабку (великодній кекс).

Великдень – це здебільшого родинне свято, тож його проводять у колі сім'ї. Проте на другий день свят, у **Великодній понеділок**, поляки охоче відвідують близьких і знайомих людей. Цей день ще називається «поливаний понеділок» або «шмігус-дингус». Тоді люди поливають один одного водою. Ця традиція корінням сягає в дохристиянські часи, коли вона була символом очищення і весняного пробудження всього навколо.

ВЕЛИКОДНІ ПОБАЖАННЯ

Великдень – це радість життя, перемога добра над злом. Цей великий день несе нам довгоочікувану радість перемог, здійснення планів і надій, вселяє впевненість у завтрашньому дні.

З такої нагоди сердечно вітаємо всіх, хто в найближчу неділю святкуватиме Великдень і бажаємо, щоб це світле свято пройшло на славу Божу, щоб радість наповнювала серця, щоб молитви лунали до небес і прославляли Бога.

Маємо надію на Господа, щоб Україна здобула мир, щоб спокій запанував у оселях, а праця була мірилом достатку і розвитку.

Бажаємо миру, спокою, родинного затишку та здійснення всіх мрій!

Христос воскрес – воістину воскрес!

Українсько-польський центр КПІ
